

عنوان مقاله:

بررسی چینه‌شناسی نیک‌ها برای تشخیص نوسانهای اقلیمی مطالعه موردی: حوضه علا در حاشیه کویر مرکزی

محل انتشار:

مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دوره 28، شماره 1 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسندگان:

هایده آرا - استادیار گروه مدیریت مناطق خشک بیابانی، دانشکده کویرشناسی دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

مریم قاسم نژاد - دانشجوی دکتری ژئومورفولوژی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

مریم ملاشاهی - استادیار گروه جنگلداری مناطق خشک، دانشکده کویرشناسی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

خلاصه مقاله:

رسوبات بادی منبع عمده‌ای از اطلاعات دیرینه محیطی هستند و از چینه‌شناسی و رسوبشناسی تپه‌های ماسه‌ای برای تفسیر رخداد‌های گذشته ناشی از افزایش فعالیت بادی استفاده می‌شود. عناصر چینه‌شناسی و رسوبشناسی تپه‌های بادی مانند تراکم پالئوسلها و رسها، شاخصهایی از تغییرات و نوسانهای اقلیمی هستند که شواهد مفیدی از بازسازی محیطهای گذشته در مناطق خشک فراهم می‌کنند. با توجه به اینکه اطلاعات بسیار محدودی از ویژگیهای اقلیم دیرینه مناطق خشک و بیابانی ایران موجود است، چینه‌شناسی رسوبات موجود در تپه‌ها و نیک‌های این مناطق، به شناخت اقلیم گذشته حاکم بر آنها کمک می‌کند؛ به همین دلیل، در این پژوهش با استفاده از شواهد چینه‌شناسی به بازسازی اقلیم دیرینه در نیک‌زارهای حوضه علا در حاشیه کویر مرکزی پرداخته شده است. روش این پژوهش بر پایه مطالعات میدانی و آزمایشگاهی و نیز تحلیل داده‌های مربوط به چاههای مشاهده‌ای و داده‌های باد این حوضه است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد میزان ضخامت چینه‌های نیک‌ها، رنگ، اندازه ذرات و چسبندگی ذرات متأثر از اقلیم زمان خود و به‌گونه‌ای است که در دوره‌های خشکسالی میزان ضخامت چینه‌ها در نیکا بیشتر و برعکس در دوره‌های مرطوبتر ضخامت چینه‌ها کمتر است. همچنین، چینه‌های نیک‌ها با تأثیر از نوسانات سطح اساس آب زیرزمینی تغییراتی را در خود ثبت کرده‌اند؛ به‌گونه‌ای که با کاهش سطح آب زیرزمینی میزان چسبندگی ذرات رسوبی چینه‌ها به علت کاهش رطوبت در دسترس کاهش یافته است و در صورتی که این افت سطح آب زیرزمینی همچنان ادامه یابد، در سالهای نه‌چندان دور محیط تراکمی این نیک‌ها به محیطی فرسایشی تبدیل می‌شود و با توجه به جهت بادهای غالب و قویترین بادهای این حوضه، شهرهای حاشیه جنوب شرقی و جنوبی این نیک‌ها در معرض توفانهای گرد و خاک حاصل از فرسایش کاوشی این نیک‌ها قرار می‌گیرند.

کلمات کلیدی:

نیکا، چینه‌بندی، فرسایش بادی، حوضه علا

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1199300>

